

Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Branko Jeren i Predrag Pale
Fakultet elektrotehnike i računarstva
Zavod za elektroničke sustave i obradbu signala

Wireless Ethernet

Pregled

- standard
- tehnologija bežične komunikacije
- frekvencije
 - ISM
 - *spread spectrum*
 - modulacije
- konfiguracija mreža
 - *point-to-point*
 - ad-hoc
 - infrastrukturne
 - Ap i načini rada
- protokol
- domaćet
 - kabeli
 - antene
 - smetnje
- prednosti
- nedostaci
- sigurnost

Standard(i)

- danas postoji mnoštvo tehnologija i standarda
- najčešće mislimo na "obitelj" IEEE 802.11
 - njih često zovu i WiFi
 - iako nije strogo definirano na koji standard se odnosi
- još postoje
 - infracrvene mreže
 - Bluetooth
 - ZigBee
 - WiMax
 - ...

IEEE 802.11

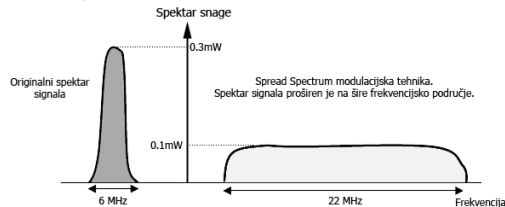
Standardi	802.11b	802.11a	802.11g	802.11n
Maksimalna brzina [Mbps]	11	54	54	600
Stvarna brzina [Mbps]; 3m	6	25	25	
Stvarna brzina [Mbps]; 30m	6	12	20	
Frekvencija [GHz]	2.4	5	2.4	2.4 ili 5
Modulacija	DSSS, CCK	OFDM	DSSS, CCK, OFDM	DSSS, CCK, OFDM+
Širina kanala [MHz]	20	20	20	20 ili 40

Frekvencije: ISM opseg

- *Industrial, Scientific & Medical*
- tri opsega
 - 902 – 928 MHz
 - 2.4 – 2.4835 GHz
 - 5.728 – 5.750 GHz
- "nelicenciran", tj. ne treba dozvola za korištenje
 - na svjetskoj razini
 - i u Hrvatskoj
 - i **ne plaća se** korištenje
- svaka zemlja ipak propisuje
 - točnu frekvenciju
 - broj korištenih kanala
 - max izlaznu snagu
- u Hrvatskoj
 - koristi se 13 kanala, po 5 MHz
 - 100 mW (za GSM je max. dozvoljeno 2 W !!!)

Frekvencije: *Spread Spectrum*

- 50-tih godina 20. stoljeća
- prva koristila američka vojska
- skrivanje signala unutar šuma u komunikacijskom kanalu
 - PN (eng. *pseudo noise*) signal valnog oblika šuma
 - PN*informacija = proširenje osnovnog spektra snage signala na šire frekvencijsko područje
 - modulacija: FSK, GFSK, BPSK,...

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991.-2008.

Frekvencije: *Spread Spectrum*

- *Spread Spectrum* realizira se pomoću tehnika
 - FHSS
 - DSSS
 - DS/FHSS: hibrid FHSS i DSSS tehnike
 - OFDM

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

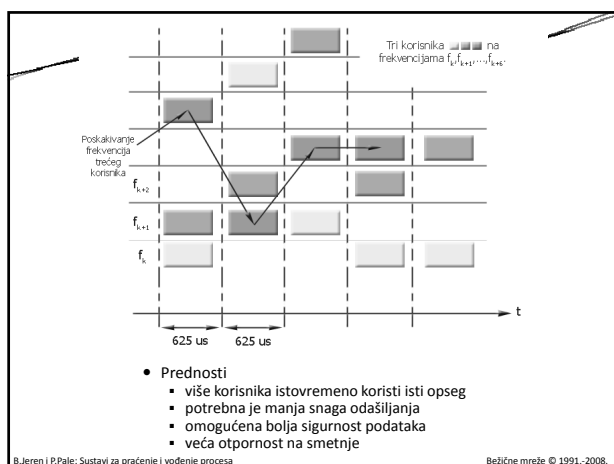
Bežične mreže © 1991.-2008.

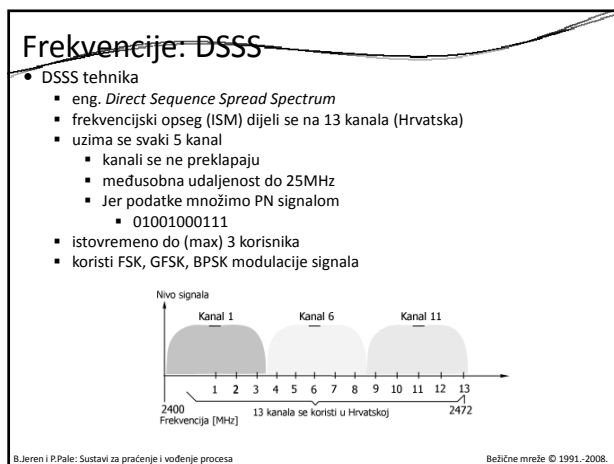
Frekvencije: FHSS

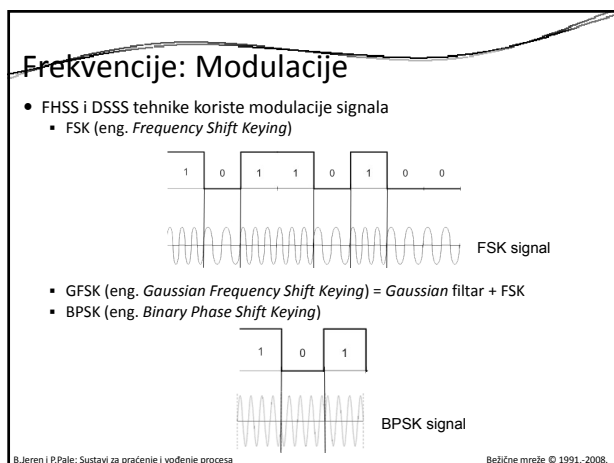
- FHSS tehnika
 - eng. *Frequency Hopping Spread Spectrum*
 - frekvencijski opseg (ISM) podijeli se na 79 kanala širine 1MHz
 - tijekom emitiranja "skakanje" po frekvencijama po određenom slijedu
 - do 1600 puta u sekundi
 - zadržavanje informacije na određenom kanalu: *time slot* od 625us
 - ako nastane greška
 - emitira se ponovno na drugom kanalu
 - odašiljač i prijemnik upoznati sa slijedom preskakivanja radi održavanja veze
- koristi GFSK (*Gaussian Frequency Shift Keying*) modulaciju signala

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991.-2008.

Konfiguracija mreža

- računala se mogu spajati na dva osnovna načina
 - **ad-hoc** mreže
 - dva (eng. *point-to-point*) ili više računala
 - bez središnje pristupne točke (eng. *access point* = AP)
 - sva računala moraju biti međusobno u dometu radio signala
 - **infrastrukturne** mreže
 - koristi se središnja pristupna točka
 - svaki uređaj mora biti u dometu samo AP-a
 - moguće je slagati složene infrastrukture
 - s više AP-ova

Ad-hoc način rada

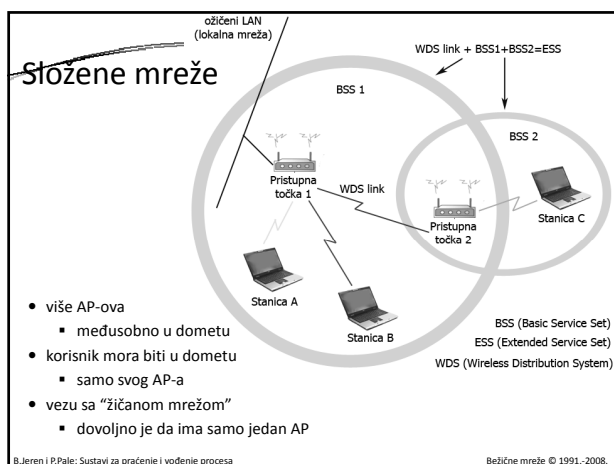

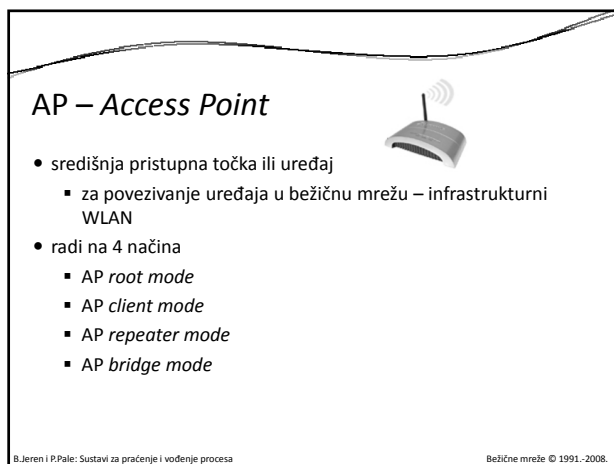
- dva (eng. *point-to-point*) ili više računala
- bez središnje pristupne točke AP (eng. *access point*)
- sve stanice moraju biti međusobno u dometu radio signala

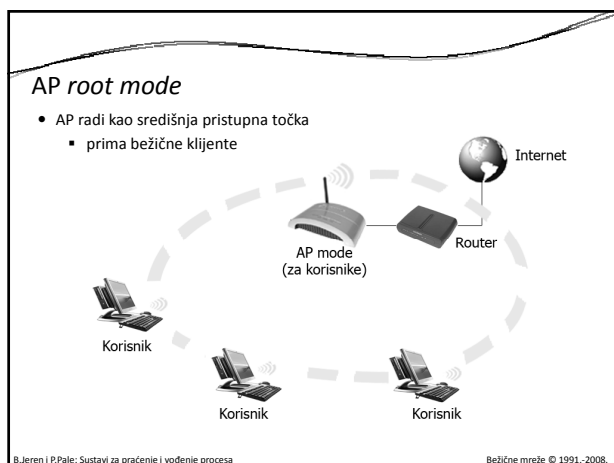
Infrastrukturni način rada

- koristi se središnja pristupna točka
- svaki uređaj mora biti u dometu samo AP-a
- moguće je slagati složene infrastrukture
 - s više AP-ova

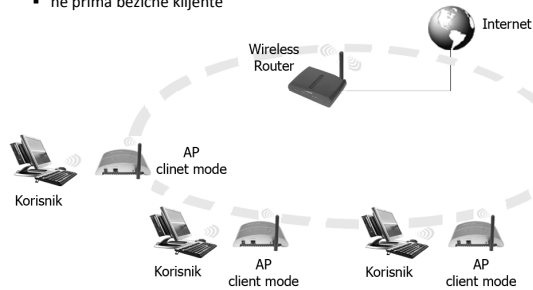

AP client mode

- AP se ponaša kao klijent – “glumi bežičnu mrežnu karticu”
 - spaja se na drugi AP uređaj
 - ne prima bežične klijente

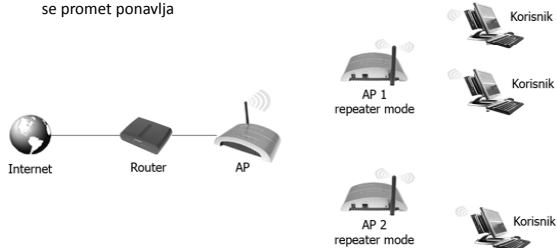

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991.-2008.

AP repeater mode

- AP radi kao *repeater*
 - ponavlja signal druge AP
 - povezuje klijente sa svog područja u mrežu i prosleđuje njihov promet AP-u kojeg ponavlja
 - treba postojati “dobra veza” između AP *repeater mode* i AP-a čiji se promet ponavlja

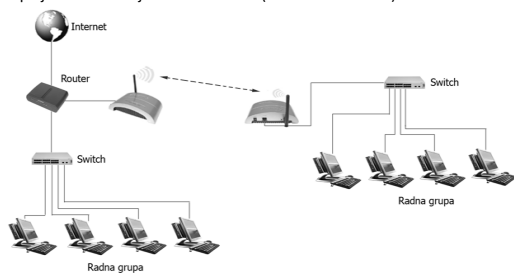

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991.-2008.

AP bridge mode

- AP radi kao *bridge*
 - spaja dvije (eng. *point-to-point*) ili više mreža (eng. *point-to-multipoint*)
 - ne može primati klijente
 - po jednom uređaju do 64 računala (različitih IP adresa)

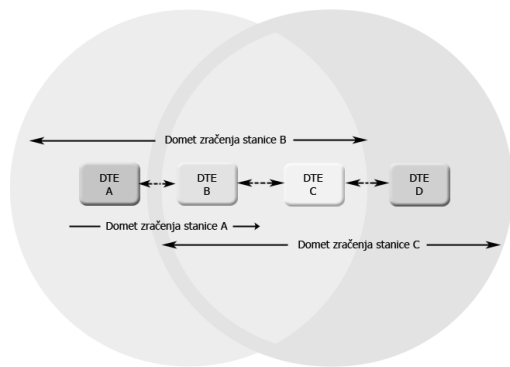
B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991.-2008.

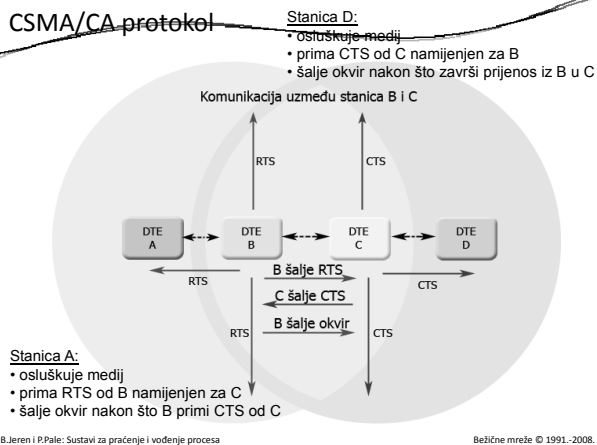
Protokol

- centralizirani ili decentralizirani višestruki pristup mediju
- CSMA/CA (eng. *Carrier Sense Multiple Access with Collision Avoidance*) protokol
 - višestruki pristup mediju s izbjegavanjem sudara okvira
- Decentralizirani pristup mediju
 - izravna komunikacija između čvorova
 - problem skrivene stanice (eng. *hidden station problem*)
 - problem izložene stanice (eng. *exposed station problem*)
- Centralizirani pristup mediju
 - ne postoji izravna komunikacija između čvorova, već preko AP-a

Problem skrivene i izložene stanice

CSMA/CA protokol

Domet

- ne može se predvidjeti, jer ovisi o
 - preprekama
 - smetnjama
 - antenama
 - intenzitetu korištenja
- može se računati
 - i do 100 m u prostoru bez zidova
 - oko 20 m u zgradama, kroz zidove
 - pa i manje ako je puno metala i debelih armiranih zidova
 - više stotina metara na otvorenom
 - nekoliko km s usmjerenim antenama
- ali propusnost se uopće ne može predvidjeti
 - i mijenjat će se s vanjskim okolnostima

Prednosti i nedostaci

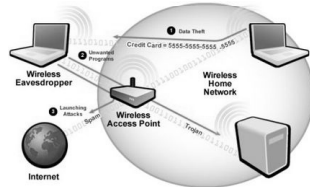
- Prednosti
 - lagano se uspostavlja
 - idealan za privremene mreže
 - jeftino
 - može se koristiti i za povezivanje dvije fiksne mreže
 - udaljene lokacije
 - na veću udaljenost usmjerenim antenama
- Nedostaci
 - dijeljeni medij
 - svi se korisnici natječu za prijenos podataka -> manja propusnost
 - prenapučenost spektra
 - smetnje od drugih korisnika
 - teško se ograničava samo na željeno područje
 - ometa druge
 - lagano se prisluškuje
 - u istom opsegu rade i industrijski uređaji
 - mikrovalna pećnica

Sigurnost komunikacije i podataka

- napadi
 - neovlašteno korištenje mreže
 - prisluškivanje
 - lažni korisnici – “Man in the middle” napad
 - lažni AP
- obrana kriptiranjem prometa
 - WEP nije dovoljno siguran
 - WPA i WPA2 – dovoljno sigurni
 - šifre
 - unaprijed dogovorena (eng. *pre shared key*)
 - puno bolje je autentikacijski server -> RADIUS
- osim toga može se
 - skrivati SSID mreže
 - filtrirati prema MAC adresi
 - smanjiti izlazna snaga, antene usmjeriti na unutrašnjost objekta
- unatoč tome, zlonamjerni mogu
 - preopteretiti servise - “Denial of service” napad
 - ometati radijski spektar

Napadi na sigurnost

- neovlašteno korištenje mreže
- prisluškivanje
- lažni korisnici
- presretanje veze – “Man in the middle” napad
- lažni AP

- Denial of Service
- ometanje radijskog spektra

Neovlašteno korištenje mreža

- priključivanje na nečiju bežičnu mrežu
- najčešće u svrhu pristupa globalnom Internetu
- aktivno korištenje
 - može se otkriti

Prisluškivanje

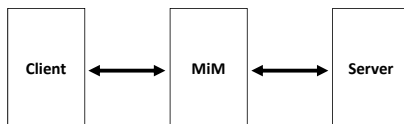
- pasivno korištenje
 - pa se ne može otkriti
- moguće je zato što se elektromagnetski valovi šire i izvan željenog područja
- napadaču je dostupno sve
 - i protokol
 - i identifikacije
 - i adrese
 - i sadržaj komunikacije
- često je i predradnja za druge napade
 - čak i kod kriptirane komunikacije

Lažni korisnici

- lažno predstavljanje kao legitimni korisnik
- prethodno je potrebno prisluškivati
 - otkriti legitimne korisnike
 - MAC adresu
 - autentikacijske podatke
- dvije metode
 - čekati da legitimni korisnik prestane s radom
 - ili istovremeno
 - napadati legitimnog korisnika
 - deauthentication, disassociation
 - predstavljati se u njegovo ime
- čak i kad se otkrije lažno predstavljanje
 - ne znamo gdje je napadač

Presretanje veze

- "Man in the middle" napad
 - injection - ubacivanje podataka
 - key manipulation – promjena ključeva
 - downgrade attack – forsiranje starijih protokola
 - filtering

Presretanje veze – injection

- legitimni korisnik uspostavi vezu (autentikacija, ...)
- a napadač pored legitimnih podataka za i od klijenta
- dodaje svoje
 - naredbe
 - davanje lažnih odgovora (servera) klijentu
- posebno važno kad je veza zaštićena jednokratnom zaporkom

Presretanje veze – key manipulation

- ključeve koji se koriste za druge sustave zaštite
 - SSH, IPSEC, HTTPS
- može se lažirati ključeve

Presretanje veze – downgrade attack

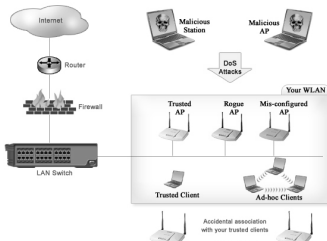
- ubacivanje parametara
 - u razmijenjene podatke između klijenta i servera
- koji forsiraju korištenje starijih protokola
- koji imaju slabosti
 - i mogu se zaobići
 - ili zloupotrijebiti

Presretanje veze – filtering

- legitimnom korisniku se propuštaju samo neki dolazni i/ili odlazni podaci
- ugrađivanje zlonamjernog koda u web stranice
- ugrađivanje virusa u datoteke koje se downloadaju

Lažni IP

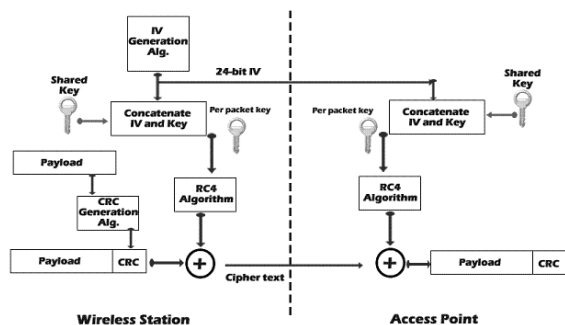
- onesposobi se legitimni AP
 - npr. DoS napadom
- aktivira se lažni AP
 - koji preuzme sve veze i komunikaciju
- dalje funkcioniše kao "Man in The Middle" napad

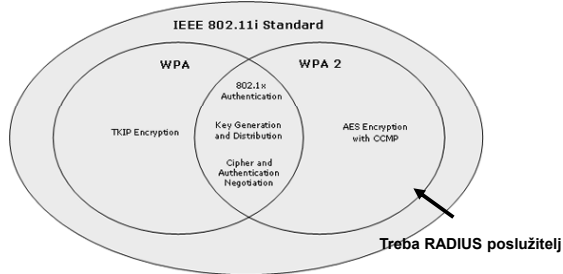
Osnovna obrana – kriptiranjem prometa

- WEP nije dovoljno siguran
- WPA i WPA2 – dovoljno sigurni
- šifre
 - unaprijed dogovorena (eng. *pre shared key*)
 - puno bolje je autentikacijski server -> RADIUS

WEP protokol – inicijalizacija veze

WPA vs. WPA2

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991-2008.

Dodatne metode obrane

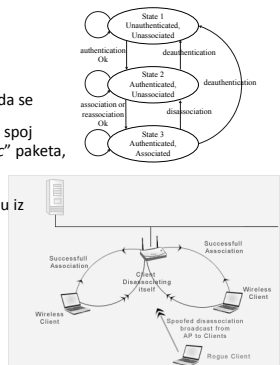
- skrivati SSID mreže
- filtrirati prema MAC adresi
- smanjiti prodiranje signala izvan željenog područja
 - smanjiti izlaznu snagu
 - antene usmjeriti na unutrašnjost objekta

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991-2008.

Unatoč tome, zlonamjerni mogu

- preopteretiti servise
- "Denial of service" napadi
 - "disassociation attack"
 - napad na klijenta
 - napadač glumi AP i naređuje klijentu da se odspoji
 - klijent će ponovo pokušati uspostaviti spoj
 - ali ako dobiva veliku količinu "disassoc" paketa, bit će blokiran
 - "deauthentication attack"
 - svi klijenti gube komunikaciju (ispadaju iz mreže)
 - "authentication attack"
 - preplaviti AP "death" paketima
- i još ...
 - Time window attack
 - Virtual carrier sense attack
- ometati radijski spektar

B.Jeren i P.Pale: Sustavi za praćenje i vođenje procesa

Bežične mreže © 1991-2008.

Sigurnost komunikacije i podataka

- napadi
 - neovlašćeno korištenje mreže
 - prisluškivanje
 - lažni korisnici – “Man in the middle” napad
 - lažni AP
- obrana kriptiranjem prometa
 - WEP nije dovoljno siguran
 - WPA i WPA2 – dovoljno sigurni
 - šifre
 - unaprijed dogovorena (eng. *pre shared key*)
 - puno bolje je autentikacijski server -> RADIUS
- osim toga može se
 - skrivati SSID mreže
 - filtrirati prema MAC adresi
 - smanjiti izlazna snaga, antene usmjeriti na unutrašnjost objekta
- unatoč tome, zlonamjerni mogu
 - preopteretiti servise - “Denial of service” napad
 - ometati radijski spektar

Izloženost bežičnih mreža

Statistika ranjivosti bežičnih mreža

